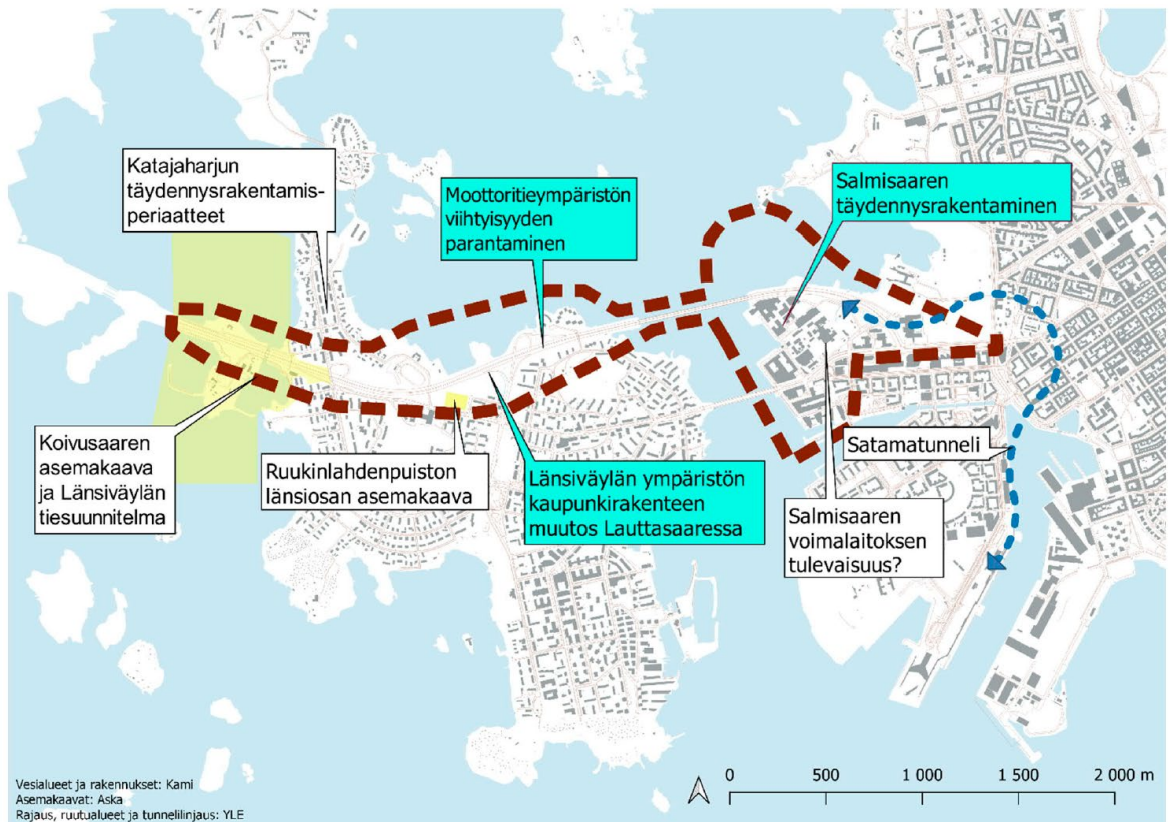

Helsingin kaupungin kirjaamo
Kaupunkiympäristön toimiala
PL 10 (Pohjoisesplanadi 11–13)
00099 Helsingin kaupunki
helsinki.kirjaamo@hel.fi

HELSINGIN SATAMA OY:N LAUSUNTO KOSKIEN LÄNSIVÄYLÄN OSAYLEISKAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIINTISUUNNITELMAA HEL 2021-011512 T 10 03 02 00

Helsingin kaupunki suunnittelee Länsiväylän ympäristön osayleiskaavaa. Osayleiskaavoitus koskee Länsiväylää ja sen lähialueita Koivusaassa, Lauttasaassa ja Salmisaassa. Osayleiskaavatyön yleisenä tavoitteena mainitaan väylämäisen liikenneympäristön haittavaikutusten vähentäminen asutukselle sekä Länsiväylän varren kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuuksien tutkiminen Lauttasaassa ja Salmisaassa.

Suunnittelualue esitetään alustavasti rajattuna tarkastelualueena, jolle tullaan laatimaan erilaisia kehittämisskenaarioita kaavan valmisteluvaiheessa.

Varsinainen osayleiskaava tulee todennäköisesti koskemaan tarkastelualueita pienempää aluetta - kuitenkin vähintään niitä alueita, jotka on kumottu Helsingin Yleiskaavasta 2016. Kaava-alueen lopullinen rajausta tarkentuu suunnittelun edetessä. Alue on myös mahdollista tarvittaessa jakaa myöhemmin pienempiin kaavakokonaisuuksiin. Käynnissä oleva osayleiskaavoitus ei estä muiden suunnitelmien edistymistä samanaikaisesti. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena yleiskaavana ja sen tarkkuustaso on yleispiirteinen.

Kaavan tarkastelualueelle sijoittuu myös Helsingin Satama Oy:n suunnitteilla oleva, Länsiväylän ja Länsisataman välille toteutettava satamatunneli. Satamatunneli on osa Helsingin sataman kehittämisohjelmaa mahdollistaen järjestelyn, jossa Tallinnan liikenne keskitetään Länsisatamaan, Tukholman liikenne Katajanokalle ja Eteläsatamaa kehitetään nykyistä pienemmän satama-alueen puitteissa kansainvälisen risteilyliikenteen ja pika-alusliikenteen satamaksi. Vuosaaren satamaa kehitetään tavaraliikenteen tarpeisiin. Sataman kehittämisohjelma on hyväksytty Helsingin kaupunginhallituksessa (17.1.2022) ja noudattaa Helsingin kaupunginvaltuuston periaatepäätöstä (3.2.2021) keskittämisen läpiviemisestä sekä Helsingin kaupunkistrategian 2022 - 2025 mukaista satamatoimintojen sijoittamisesta tehtyjen päätösten toteuttamisen jatkamista. Helsingin kaupunki ja Helsingin Satama Oy vievät kehittämisohjelmaa eteenpäin ennakkopäätöksen mukaisesti yhteistyössä.

Satamatunnelin asemakaavoitus on tarkoitus käynnistää vuoden 2022 aikana. Satamatunneli on merkitty ohjeellisella sijainnilla Helsingin maanalaiseen yleiskaavaan. Kaavamerkinnän mukaan satamatunnelin toteuttamisen edellytykset on turvattu.

Länsiväylän osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta Helsingin Satama Oy toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Helsingin Satama Oy näkee osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa liikenteen osalta esitetyt tavoitteet valtakunnallisen ja pitkämatkaisen seudullisen linja-auto- ja tavaraliikenteen yhteyksien jatkuvuuden turvaamisesta erittäin kannatettavina.

Osayleiskaavan tavoitteena esitetty valtakunnallisen ja pitkämatkaisen seudullisen linja-auto- ja tavaraliikenteen yhteyksien jatkuvuuden turvaaminen on kannatettava ja näiden liikenneyhteyksien turvaaminen on myös ehdoton edellytys kaavan laadimiselle. Helsingin satama palvelee Helsingin, pääkaupunkiseudun ja koko Suomen elinkeinoelämää matkustamisen ja matkailun sekä tavaraviennin ja -tuonnin välittäjänä. Tehokas, häiriötön ja sujuva maa- ja meriliikennekokonaisuus takaa elinvoimaisen ja kilpailukykyisen yhteyden Helsingistä Tallinnan kautta Keski-Eurooppaan.

Länsiväylän liikenteen välityskyvyn tulee minimissään säilyä, ja parhaimmillaan parantua ja kehittyä nykyistä sujuvammaksi. Sen sijaan esimerkiksi Länsiväylän kehittäminen tasoliittymiä ja liikennevaloja sisältävänä katumaisena liikenneyhteytenä olisi sataman näkökulmasta täysin epätarkoituksenmukainen

ratkaisu, mm. siksi että liikennevalot jonouttaisivat satamaliikenteen toteutettavaan satamatunneliin, mikä ei tunneliturvallisuuden vuoksi ole hyväksyttävää, ja kumoaisi sataman liikenteen sujuvuuteen ja häiriöttömyyteen liittyvän suunnittelutavoitteen. Lisäksi jonoutumisen vaikutukset heijastuisivat alueen liikenneverkkoon.

Seudulliset ja valtakunnalliset yhteydet tulee säilyttää ja niitä tulee kehittää. Suunnittelussa on Länsiväylän osalta otettava huomioon sen rooli merkittävänä seudullisena ja valtakunnallisena liikennereittinä, osana erikoiskuljetus- ja vaarallisten aineiden kuljetusreittiä sekä liikenteen poikkeustilanteet. Suunnitelmassa on myös otettava huomioon Helsingin Sataman status TEN-T-asetuksen mukaisena eurooppalaisen liikenneverkon ydinsatamana ja asetuksen mukainen pääsy ydinsatamasta valtakunnalliseen maantieliikenteen ydinverkkoon.

Suunnittelussa tulee ottaa huomioon ja parantaa merkittävästi sataman saavutettavuutta ja yleisesti kehittää liikenteen ennakoitavuutta ja ennustettavuutta. Satamatunneli on osa tätä ratkaisua, ja merkittävä osa satamatoimintojen keskittämiseen liittyvää kehittämistä. Satamayhteyden tulee olla nopea, toimiva, sujuva ja häiriötön.

Suunnittelu- ja vaikutusalue

Suunnittelualue rajautuu Helsingin ja Espoon kaupunkien hallinnolliseenajaan. Suunnittelualue on kuitenkin merkitykseltään ja vaikutuksiltaan laajempi, sillä alueelle sijoittuva Länsiväylä välittää merkittävän osan Helsingin ja läntisen Uudenmaan henkilöliikenteestä ja valtakunnallisesta tavaraliikenteestä (ml. sataman liikenne). Länsiväylän osayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon, ja suunnitelmaan on sisällytettävä tarkastelut suunnitteluratkaisun vaikutuksista koko Helsingin seudun työssäkäyntialueelle, so. Helsingin ja läntisen Uudenmaan väliselle liikenteelle.

Satamatunnelin suunnittelu, kaavoitus ja toteuttaminen

Satamatunneli on osa Helsingin satamatoimintojen keskittämiseen liittyvää kokonaisuutta, ja kytköksissä siihen miten ja missä aikataulussa sataman kehittämisohjelma, ja sen mahdollistamana toteutettavia muita hankkeita esim. Eteläsatamassa voidaan edistää. Satamatunnelin aikataulu on ensisijainen myös suhteessa Länsisataman kehittämiseen, jotta sataman kapasiteetti saadaan kehittämisohjelman tavoittelemalle toiminnalliselle tasolle. Länsiväylän alueen vielä täsmentymätön suunnittelualue ja monilta osin jäsentymätön maankäyttö ei saa heikentää Länsisataman liikennejärjestelyjen toimivuutta, ja satamatunneli toteuttamista. Sen sijaan Helsingin Satama Oy:n yleissuunnitelmassa tutkima satamatunneli on nähtävä osana ja lähtökohtana sille maankäyttöratkaisulle, jota Helsingin kaupunki ryhtyy tarkastelemaan tässä Länsiväylän osayleiskaava-aineistossa tarkoitetun suunnittelualueen täsmentyvän rajauksen perusteella. Satamatunnelin toteuttaminen on

mahdollistettava omassa aikataulussaan riippumatta Länsiväylän osayleiskaavan ratkaisusta ja aikataulusta.

Lisätietoja Satu Aatra, puh. 09 310 33527 satu.aatra@portofhelsinki.fi.

Ville Haapasaari
toimitusjohtaja
Helsingin Satama Oy

25.2.2022

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala

LÄNSIVÄYLÄN YMPÄRISTÖN OSAYLEISKAAVA/ OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

1. Yleistä Helsingin kaupunki valmistelee osayleiskaavaa Länsiväylän ympäristöön. Kaavoitus koskee Länsiväylää ja sen lähialueita Koivusaassa, Lauttasaassa ja Salmisaassa. Tavoitteena on vähentää väylämäisen liikenneympäristön haittavaikutuksia asutukselle sekä tutkia Länsiväylän varren kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuuksia Lauttasaassa ja Salmisaassa.

Länsiväylän ympäristön kaavoitustarpeen taustalla on Helsingin viimeisin kokonaisyleiskaava Yleiskaava 2016, jonka korkein hallinto-oikeus kumosi Länsiväylän bulevardisointiin liittyvien merkintöjen osalta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) mukaan yleiskaava kuitenkin mahdollistaa kantakaupunkimaista rakentamista kumotun kaistaleen molemmin puolin Lauttasaassa. Lisäksi kaupunkiympäristölautakunta on päättänyt, että valtuuston alkuperäisten yleiskaavalinjausten toteuttamismahdollisuuksia Länsiväylän ympäristössä tulee tutkia.

Kauppakamari pitää erittäin tärkeänä kaupunkirakenteen tiivistämistä, jolla mm. luodaan edellytyksiä kasvavan kaupungin asuntotuotannolle ja uusien toimiltojen rakentamiselle. Helsingissä on kuitenkin alueita, joille täydennysrakentaminen ei sovi tai joilla täydennysrakentamisella olisi merkittäviä haittavaikutuksia. Kaupunkilaiset tarvitsevat lähivirkistysalueensa, ja elinkeinoelämällä on omat tarpeensa.

2. Tavoitteena oltava Länsisataman ja kantakaupungin sujuvan tieyhteyden turvaaminen

Kaupunkiympäristölautakunnan päätöksen alkuperäisten yleiskaavalinjausten toteuttamismahdollisuuksien tutkimisesta voidaan tulkita tarkoittavan Länsiväylän bulevardisointimahdollisuuksien selvittämistä. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan osayleiskaavatyössä tutkitaan Länsiväylän muuttamista moottoritiestä matalamman nopeusrajoituksen tieksi tai kaduksi, mikä mahdollistaisi enemmän rakentamista lähemmäksi väylää.

Merellinen ja pääosin jo rakennettu Länsiväylän varsi on ymmärrettävästi houkutteleva kohde kaavoittajan pöydällä. Mutta toisella puolella vaakakupissa painaa koko valtakunnan kannalta olennaisen tärkeän kansainvälisen matkustaja- ja tavaraliikenteen sataman sekä Helsingin kantakaupungin saavutettavuus.

Helsingin kaupunginvaltuusto teki helmikuussa 2021 tärkeän periaatepäätöksen Tallinnan matkustaja-autolauttaliikenteen keskittämisestä Länsisatamaan. Samalla päätettiin Länsisatamasta Länsiväylälle suunniteltavasta satamatunnelista, joka mahdollistaa Länsisataman toimintojen laajentamisen ja satamaliikenteen sujuvan järjestämisen. Päätöksen taustalla olivat mm. Jätkäsaaren

ja Ruoholahden jatkuvat ja lisääntyvät liikenneongelmat, joita tunnelilla on tarkoitus helpottaa.

Selvää on, että pelkkä satamatunneli ei takaa autoliikenteen sujuvuutta satamaan ja satamasta pois, vaan sen jatkoksi tarvitaan riittävän välityskykyinen tieyhteys muualle Suomeen. Moottoritie on sellainen yhteys, katu ei.

Tasoristeysten ja liikennevalojen tuominen Länsiväylälle jonouttaisi liikennettä ja heikentäisi matka-aikojen ennustettavuutta. Tämä heikentäisi Länsisataman ja kantakaupungin saavutettavuutta merkittävästi ja vähentäisi olennaisesti satamatunnelilla tavoiteltavia hyötyjä. Kauppakamari painottaa, että osayleiskaavan tavoitteena tulee olla Länsiväylän nykyisen välityskyvyn säilyttäminen Porkkalankadulle saakka. Länsiväylän kautta kulkee tavaraliikennettä Länsisataman lisäksi kantakaupunkiin, joka on Suomen merkittävin kaupallinen keskitelmä.

OAS:n mukaan osayleiskaavoitusta ohjaava maakuntakaava antaa mahdollisuuden tarkastella Länsiväylän muuttamista nykyistä kaupunkimaisemmaksi liikenneympäristöksi. Kauppakamari ei pidä tulkintaa oikeana ainakaan siltä osin, että maakuntakaava mahdollistaisi Länsiväylän muuttamisen matalamman nopeusrajoituksen kaduksi miltään osin.

Maakuntakaavassa Länsiväylän Kehä I:n sisäpuolinen osuus on määritelty joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittäväksi tieksi tai kaduksi, jolla on tärkeä merkitys valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen linja-auto ja/tai tavaraliikenteen yhteytenä valtakunnallisiin tavara- ja joukkoliikenteen terminaaleihin Helsingin kantakaupungissa. Kaavamääräyksen mukaan valtakunnallisen ja pitkämatkaisen seudullisen linja-auto- ja tavaraliikenteen yhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet on turvattava niin kauan kuin Helsingin kantakaupungissa on valtakunnallisesti merkittäviä henkilö- ja tavaraliikenteen terminaaleja.

Maakuntakaavan selostuksen mukaan Kehä III:n sisäpuolisen tieverkon luokitus perustuu keväällä 2018 muodostettuun seudun toimijoiden ja valtion yhteiseen näkemykseen (Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet). Mainitussa luokituksessa Länsiväylän Kehä I:n sisäpuolinen osuus on määritelty seudullisesti merkittäväksi ydinalueen lähestymisjaksoksi (luokka 4). Sellaiset ovat kaksiajorataisia, eritasoliittymillä varustettuja pääväyliä, joiden nopeustasotavoite on 60-80 km/h. Luokitusta ollaan parhaillaan päivittämässä, mutta kauppakamarin käsityksen mukaan Länsiväylän luokitus ei ole muuttamassa.

Kauppakamari vaatii, ettei Länsiväylän välityskykyä heikennetä osayleiskaavassa. Lisäksi on tärkeää, ettei osayleiskaavatyö hidasta satamatunnelin suunnittelua tai toteuttamista.

3. Vaikutusten arviointia laajennettava

OAS:n mukaan kaavan valmistelun yhteydessä arvioidaan kaavan toteuttamisen vaikutuksia monien teemojen osalta, mutta luettelosta puuttuu kokonaan kaavan vaikutukset elinkeinoelämään. Selvää on, että Länsiväylän välityskyvyn heikentämisellä olisi mm. merkittäviä haittavaikutuksia yritystoimintaan. Yritysvaikutukset tulee valmistelun yhteydessä selvittää.

Länsiväylän mahdollisen bulevardisoinnin vaikutukset eivät koskisi vain Helsinkiä, vaan Helsingin seudun liikennejärjestelmää ja valtakunnallista tavaraliikennettä laajemminkin. Tämä edellyttää seudullisten ja valtakunnallisten vaikutusten arvioimista sekä seudullisten ja valtakunnan tason toimijoiden näkemysten huomioon ottamista osayleiskaavan valmistelussa.

Länsisataman ja kantakaupungin saavutettavuuden heikentämisen vaikutukset huoltovarmuuteen tulee myös selvittää.

HELSINGIN SEUDUN KAUPPAKAMARI

Pia Pakarinen
toimitusjohtaja

Tiina Pasuri
johtava asiantuntija

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

Lausunto Helsinki, Länsiväylän ympäristön osayleiskaava, osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Maakuntahallitus 28.02.2022 § 22
43/06.02.00/2022

Tiivistelmä

Osayleiskaavatyön yleisenä tavoitteena on vähentää väylämäisen liikenneympäristön haittavaikutuksia asutukselle sekä tutkia Länsiväylän varren kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuuksia Lauttasaassa ja Salmisaassa.

Osayleiskaavalla on tärkeä merkitys sekä laajojen vaikutustensa takia että maakuntakaavan ja Yleiskaava 2016 tavoitteiden toteutumisen kannalta. Kaavan tavoitteet ovat kannatettavia ja niillä on myös seudullista ja maakunnallista merkitystä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimii hyvänä pohjana kaavan laadinnalle.

Osayleiskaavan vaikutukset ovat osin seudullisia ja jopa valtakunnallisia. On tärkeää huomioida ja arvioida kaavan vaikutukset koko siltä alueelta, johon sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia.

Suunnittelualueen sijainti on erinomainen yhdyskuntarakenteen monipuoliselle kehittämiselle ja kestävä liikunnan edistämiseksi. Alueen tiivistäminen on linjassa maakuntakaavan kasvun kestävä ohjaamisen tavoitteiden ja suunnitteluperiaatteiden kanssa.

Kaupunkirakenteen tiivistämisen reunaehtona on huomioitava Länsiväylän merkitys valtakunnallisena ja seudullisena joukkoliikenteen ja tavaraliikenteen yhteytenä.

Maakuntakaavan määräykset edellyttävät luonnon- ja kulttuuriympäristöjen arvojen huomioon ottamista ja luovat osaltaan reunaehdot tiivistämiselle. Liikenteen melu-, värinä- ja päästöhaittojen minimointiin tulee kiinnittää huomiota, kun Länsiväylän ympäristöä kehitetään.

Asian vireilletulo

Osayleiskaava on tullut vireille vuonna 2022. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on nähtävillä 1.-28.2.2022.

Asian tausta

Yleiskaavan 2016 toteuttamishjelma on päivitetty uuden kaupunkistrategian mukaiseksi ja päivityksen yhteydessä on tarkasteltu yleiskaavakokonaisuuden täydentämis- ja muuttamistarpeita koko kaupungin alueella. Länsiväylän ympäristön yleiskaavallisen tilanteen päivittäminen on määritelty yhdeksi ensisijaisista muutostarpeista Helsingissä.

Osayleiskaavoitus koskee Länsiväylää ja sen lähialueita Koivusaassa, Lauttasaassa ja Salmisaassa. Osayleiskaavatyön yleisenä tavoitteena

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

on vähentää väylämäisen liikenneympäristön haittavaikutuksia asutukselle sekä tutkia Länsiväylän varren kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuuksia Lauttasaassa ja Salmisaassa.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Tavoitteena on laatia osayleiskaava valtuustokauden 2021-2025 aikana.

Kaavatilanne

Maakuntakaava

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus eli Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat tulivat pääosin voimaan 24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäviä kaavakokonaisuudesta jätetyt valitukset. Hallinto-oikeus hylkäsi pääosan valituksista. Kaavakokonaisuuden täytäntöönpanokielto ei ole enää voimassa hylättyjen valitusten osalta. Helsingin seudun vaihemaakuntakaava (jatkossa maakuntakaava) ohjaa osayleiskaavan laadintaa.

Yleiskaava ja muut suunnitelmat

Helsingin Yleiskaavasta 2016 on kumottu Koivusaassa, Lauttasaassa ja Salmisaassa Kaupunkibulevardi-kaavamerkintä sekä sen varteen rajautuvat kaavamerkinnot. Kumotun alueen osalta voimassa ovat Yleiskaava 2002 ja Koivusaaren osayleiskaava. Muilta osin alueella on voimassa Yleiskaava 2016 sekä Helsingin maanalainen yleiskaava 2021.

Länsiväylän tiejärjestelyistä on käynnissä tiesuunnitelman laadinta Koivusaaren kohdalla. Länsiväylälle suunnitellaan uusi eritasoliittymä, joka korvaa Katajajarjun eritasoliittymän.

Helsingin kaupunginvaltuusto on tehnyt periaatepäätöksen satamatoiminnan uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa. Päätös sisältää suunnitelman satamatunnelista, joka ohjaisi kaiken raskaan liikenteen ja osan henkilöautoliikenteestä Länsisatamasta Länsiväylälle. Helsingin satama laatii vuosina 2022-2023 tunnelin yleissuunnitelman. Samaan aikaan on tarkoitus laatia tunnelin asemakaava.

Helen Oy on päättänyt sulkea Helsingin Salmisaaren hiilivoimalan viimeistään 1.4.2024. Helenin voimalaitoksen tulevaisuuden tuotantomuoto on ratkaisematta.

Ehdotus lausunnoksi

Uudenmaan liitto näkee yleiskaavaa täydentävän osayleiskaavan erittäin merkittävänä kaavan laajojen vaikutusten takia ja pitää osayleiskaavaa tärkeänä maakuntakaavan ja Yleiskaava 2016 tavoitteiden toteutumisen kannalta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimii hyvänä pohjana kaavan laadinnalle. Kaavan tavoitteet ovat kannatettavia ja niillä on myös seudullista ja

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

maakunnallista merkitystä. Uudenmaan liitto kiinnittää lausunnossaan huomiota eri tavoitteiden yhteensovittamiseen.

Kaavahankkeen valmisteluvaiheeseen sisältyvä skenaariotarkastelu on kiinnostava ja havainnollinen tapa tuoda esille alueen vaihtoehtoisia kehittämisen suuntaviivoja.

Länsiväylän varren kehittyvä maankäyttö vaikuttaa liikenteen edellytyksiin paljon suunnittelualuetta laajemmalla alueella. **On tärkeää huomioida ja arvioida osayleiskaavan vaikutukset koko siltä alueelta, johon sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia.**

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa suunnittelualue on osoitettu taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä ja pääosin pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeenä. Länsiväylä on keskustasta Kehä I:lle saakka osoitettu merkinnällä joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittävä tie tai katu. Lauttasaaressa Länsiväylän eteläpuolelle ja Salmisaareen (kohdemerkintä) on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita. Näiden lisäksi maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset ohjaavat osayleiskaavan laadintaa.

Yhdyskuntarakenne

Suunnittelualueen sijainti keskeisesti metrolinjan, bussiyhteyksien sekä kevyen liikenteen reittien varressa on erinomainen yhdyskuntarakenteen monipuoliselle kehittämiselle ja kestävän liikkumisen edistämiseksi. Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tiivistäminen kestävään liikenteeseen tukeutuen tukee maakuntakaavan tavoitteita. Osayleiskaavan keskeinen tavoite tiivistää Länsiväylän ympäristöä joukkoliikenteen kannalta edullisella vyöhykkeellä on erittäin kannatettavaa ja **edistää maakuntakaavan kasvun kestävän ohjaamisen tavoitteita sekä verkostomaisen joukkoliikennekaupungin kehittämistä.**

Liikenne

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Länsiväylä on osayleiskaavan kohdalla osoitettu liikenteen, etenkin joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittäväksi tieksi tai kaduksi. Viivamerkinnällä osoitetaan ne tiet tai kadut, joilla on tärkeä merkitys valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen linja-auto ja/tai tavaraliikenteen yhteytenä valtakunnallisiin tavara- ja joukkoliikenteen terminaaleihin Helsingin kantakaupungissa.

Länsiväylä on keskeinen valtakunnallisen ja pitkämatkaisen tavaraliikenteen reitti, joka johtaa Länsisatamaan. Länsisatama kuuluu myös TEN-T-ydinverkkoon.

Satamatoimintojen uudelleen järjestelyn ja rakennettavan satamatunnelin myötä Länsiväylän rooli liikenteen ja tavaraliikenteen yhteytenä Länsisatamaan vahvistuu nykytilanteesta. Satamatunnelin toteutuminen myös korostaa Länsisataman roolia rekkaliikenteen osalta. **Länsisataman valtakunnallisen ja pitkämatkaisen tavaraliikenteen yhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet on turvattava maankäytön kehittyessä.**

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

Kaava-alueella Länsiväylä on myös joukkoliikennekäytävä, jota tulee kehittää ja jolla pitkämatkaisen seudullisen ja valtakunnallisen joukkoliikenteen sujuvuus on turvattava. Länsiväylän merkitys voi pitkämatkaisen linja-autoliikenteen reittinä muuttua, mutta **yhteydet valtakunnallisiin joukkoliikenneterminaaleihin on turvattava** kantakaupungissa.

Ympäristön arvot

Maakuntakaavan määräykset edellyttävät huomioimaan arvojen säilymistä ja luovat osaltaan reunaehdot tiivistämiselle.

Osayleiskaavan lähtötiedoissa onkin laajalti tunnistettu alueen luonnon- ja kulttuuriympäristöjen arvoja.

Osayleiskaava-alueetta koskee maakuntakaavassa osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue-merkintä. Alueen valtakunnallisen inventoinnin (RKY2009) ja maakunnallisen selvityksen (Missä maat on mainiommat 2012 ja 2016) mukaiset kulttuuriympäristön arvot tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa. Ne tukevat alueen omaleimaisuuden ja vetovoimaisuuden säilymistä ja vahvistumista.

Maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen määräyksen mukaan rakentamattomat rannat on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava yleiseen virkistykseen, jollei erityinen tarve edellytä alueen osoittamista muuhun käyttöön.

Maakuntakaavan yleisten suunnittelumääräysten mukaisesti yksityiskohtaisemmassa **suunnittelussa on pyrittävä minimoimaan liikenteen melu-, värinä- ja päästöhaittoja**. Tämä on huomionarvoista, kun Länsiväylän ympäristöä kehitetään asumiselle ja lähipalveluille ja edistetään kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä sekä samanaikaisesti kehitetään väylää myös tavaraliikenteen ja joukkoliikenteen tarpeisiin.

Uudenmaan liitto näkee osayleiskaavahankkeen erittäin merkittävänä ja kannustaa kaavatyössä eri viranomaisten ennakoivaan ja rakentavaan yhteistyöhön, jolloin kaavatyön tavoitteet voidaan yhteistyössä paremmin saavuttaa.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus

- päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja täydensi lausunnon alaotsikon Liikenne ensimmäistä lausetta sanoilla ”liikenteen, etenkin” (täydennys osoitettu alla lihavoittein)

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

Liikenne

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Länsiväylä on osayleiskaavan kohdalla osoitettu **liikenteen, etenkin** joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittäväksi tieksi tai kaduksi. Viivamerkinnällä osoitetaan ne tiet tai kadut, joilla on tärkeä merkitys valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen linja-auto ja/tai tavaraliikenteen yhteytenä valtakunnallisiin tavara- ja joukkoliikenteen terminaaleihin Helsingin kantakaupungissa.

Muutoin pohjaehdotus pysyi muuttumattomana.

Päätös:

Maakuntahallitus

- **päätöksi antaa muutetun pohjaehdotuksen mukaisen lausunnon**
- **tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka ja Jouni Suominen

Täytäntöönpano:

Päätösote: Helsingin kaupunki

Otteen oikeaksi todistaa

28.02.2022

Petra Salmi
Arkistonhoitaja

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 22

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Helsingin kaupunki
Kirjaamo
PL 10 (Pohjoisesplanadi 11–13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Kannanotto
28.02.2022
101/00.02.022.0220/2022

HEL 2021-011512 T 10 03 02 00

Hankennumero 6684_1

Länsiväylän ympäristön osayleiskaava, HSY:n kannanotto asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan

Helsingin kaupungin maankäytön yleissuunnittelupalvelussa valmistellaan osayleiskaavaa Länsiväylän ympäristön alueelle. Osayleiskaavoitus koskee Länsiväylää ja sen lähialueita Koivusaassa, Lauttasaassa ja Salmisaassa. Osayleiskaavatyön yleisenä tavoitteena on vähentää väylämäisen liikenneympäristön haittavaikutuksia asutukselle sekä tutkia Länsiväylän varren kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuuksia Lauttasaassa ja Salmisaassa

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää kannanottonaan asiasta seuraavaa:

Alueella sijaitsee käytössä olevia yleisiä vesihuoltolinjoja, jotka tulee huomioida alueen maankäytön suunnittelussa. Mikäli maankäytön muutokset aiheuttavat merkittävää muutostarvetta olemassa oleville vesihuoltojärjestelmille, tulee ratkaisuja miettiä ja niistä sopia yhdessä HSY:n kanssa. Kaavoituksen yhteydessä tulee selvittää uuden vesihuollon ja johtosiirtojen tarve ja kustannukset sekä huomioida riittävät tilavaraukset vesihuollon putkille ja laitteille. Yleiset vesihuoltolinjat sijoitetaan pääsääntöisesti yleisille alueille. Alustava vesihuollon yleissuunnitelma kustannusarvioineen tulee laatia kaavoituksen yhteydessä. HSY:n oikeus sijoittaa, ylläpitää ja huoltaa vesijohto- ja viemäriverkkoa tulee huomioida alueen suunnittelussa sekä toteuttamista koskevissa sopimuksissa.

Yhteyshenkilönä toimii aluepäällikkö Saara Neiramo, etunimi.sukunimi@hsy.fi.

Jukka Saarijärvi
yksikön päällikkö

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
PL 100, 00066 HSY, Puh. 09 1561 2110, Y-2274241-9, www.hsy.fi

Samkommunen Helsingforsregionens miljöjänster
PB 100, 00066 HSY, Tfn 09 1561 2110, FO-2274241-9, www.hsy.fi

Electronic signature

Signed by

JUHA-PEKKA WECKSTRÖM

(Identity verified with Finnish eID)

Date and time (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna

23.02.2022 08.03.56

Signature method

Finnish eID

Helsingin kaupunki
Kirjaamo
helsinki.kirjaamo@hel.fi

HEL 2021-011512
Hankennumero 6684_1

HELEN-KONSERNIN LAUSUNTO, Länsiväylän ympäristön osayleiskaava, Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Helen on tutustunut nähtävillä olleeseen materiaaliin liittyen Länsiväylän ympäristön osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Hiilineutraali Helen 2030

Käynnissä oleva energiamurros vaikuttaa voimakkaasti Helenin toimintaan. Helenin hallitus on päättänyt lopettaa kivihiiheen pohjautuvan lämmöntuotannon Hanasaareissa 1.4.2023 mennessä ja Salmisaareissa 1.4.2024 mennessä. Päätöksillä on merkittävä vaikutus CO₂-päästöjen vähenemään ja näin ollen hiilineutraaliustavoitteiden toteutumiseen. Päätösten seurauksena Helen luopuu pääosasta Hanasaaren aluetta, mutta Salmisaari säilyy energiantuotantoalueena. Helenin tavoite on hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä.

Helenissä on käynnissä suuri määrä esiselvitys- ja suunnitteluhankkeita, joilla ratkaistaan tulevat lämmöntuotantomuodot. Keskipitkällä aikavälillä Helen siirtyy hajautettuun energiantuotantoon, ja pitkällä aikavälillä ratkaisut voivat perustua uusiin teknologioihin, kuten vihreään vetyyn tai pieniin modulaarisiin ydinvoimaloihin (SMR).

Uuden vähäpäästöisen energiantuotannon rakentaminen Helsinkiin edellyttää tiivistä yhteistyötä kaupungin ja Helenin välillä. Hiilineutraaliustavoitteiden saavuttaminen tarkoittaa käytännössä sujuvia ja nopeita kaavoitus-, tontinluovutus- ja lupaprosesseja. Kaupungin rooli on keskeinen kaavoittajana, luvittajana, tontin vuokraajana sekä Helenin omistajana.

Salmisaaren voimalaitosalue

Helenin Salmisaaren energiantuotantoalueella sijaitsee voimalaitokset A ja B, pellettilämpölaite, lämpöakkuja, kaukojäähdytyslaitos sekä näitä palvelevia rakennuksia, kuten säiliöitä, huoltorakennuksia ym. Helenin toimintaan liittyy myös merkittävät maanalaisia rakenteita ja verkostoja. Näitä maanalaisia rakenteita ovat mm. hiilisiilot sekä siihen liittyvä ajotunneli, öljysäiliöt Länsiväylän alla sekä vedenotto- ja purkuverkostot, kaukolämpö ja -jäähdytysverkot. Tammasaaren satama sekä Kellosaaren varavoimalaitos kuuluvat voimalaitosalueeseen. Tammasaaren satama vastaanottaa

28.2.2022

polttoainekuljetuksia ja on Helenin käytössä vähintään 2024 loppuun. Hiilisiilojen ja öljysäiliöiden jatkokäyttömahdollisuuksia selvitetään parhaillaan.

Voimalaitos B itäpuolella sijaitsee Helen Sähköverkko Oy:n maanalainen sähköasema, maanpäällinen liityntärakenne sähköasemakojeistoon sekä 110 kV voimajohto, jonka sijainti on merkitty Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaan, Ilmajohdon johtoaluetta koskee pysyvä käyttöoikeuden rajoitus. Sähköasema on toinen kahdesta kantakaupunkia syöttävästä sähköasemasta, jonka toiminta on kriittinen kantakaupungin sähkönjakelun kannalta.

Salmisaaren alue on Helenin energiantuotannon ja huoltovarmuuden kannalta merkittävä myös tulevaisuudessa. Salmisaaren alueen kaavoituksen ja rakentamisen on mahdollistettava nykyinen uusiutuvaan polttoaineeseen perustuva energiantuotanto, kivihiilen käyttöä korvaava tuotanto ja tuleva hiilineutraali energiantuotanto. Käytettävät tuotantomenetelmät voivat perustua uusiutuviin polttoaineisiin, lämpöpumppuihin tai uusiin teknologioihin. Tuotantolaitokset voivat sijaita nykyisellä voimalaitostontilla tai maan alla.

Salmisaaren voimalaitoksen lähiympäristöön suunniteltava rakentaminen tai alueen liikennejärjestelyt eivät saa aiheuttaa haittaa energiantuotannolle eivätkä rajoittaa Helenin vuokra-alueella tapahtuvaa toimintaa tai tulevien tuotantomuotojen valintaa.

Helenin huomiot osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä osayleiskaavotukseen

Energiamurroksen aikakaudelle leimallista on, että uusia selvitettäviä energiantuotannon ratkaisuja voi nousta esille nopeallakin aikataululla. Maankäytöllisesti tämä ominaispiirre johtaa tarpeeseen mahdollistaa alueen käyttö joustavasti erilaisille energiateknologioille.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista uusiutumiskykyisen energiahuollon varmistaminen korostuu erityisesti tässä osayleiskaavatyössä, jonka tarkastelualueella sijaitsee yksi Helsingin merkittävimmistä energianhuoltoalueista. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Helenin alue on osoitettu *Taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeeksi* sekä *Pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeeksi*. OAS:ssa on nostettu esille merkintöjen antama tuki alueen kehittämiseksi urbaanimpaan suuntaan. Kuitenkin Helen muistuttaa, että maakuntakaavan yleisissä määräyksissä energiasta ja teknisestä huollosta määrätään; *”Yhdyskuntateknisen huollon verkostojen ja laitosten toimintamahdollisuudet ja kehittämistarpeet tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa”*. *Taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeen* määräyksissä todetaan, että alueella voi sijaita myös yhdyskuntateknisen huollon alueita ja muita erityisalueita. Maakuntakaavassa on osoitettu nykyinen 110 kV voimajohto, jonka ympäristössä on huomioitava voimajohtojen suojaetäisyyksistä annetut määräykset.

Helenin Salmisaaren voimalaitosalueella on voimassa Yleiskaava 2016, jonka mukaan alue on kokonaisuudessaan C2 Kantakaupunki-merkinnällä osoitettu. Koko kaava-alueella koskee yleinen määräys *”Kantakaupungissa saa sijaita myös suuria energiantuotantoon liittyviä laitoksia”*. Helen pitää tätä määräystä hyvänä

28.2.2022

lähtökohtana myös osayleiskaavoituksen osalta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kaavoituksen tavoitteiden kuvauksessa on tuotu esille monipuoliset tavoitteet alueen kehittämiseksi. Helen korostaa Salmisaaren alueen merkitystä energiahuoltotähtäykseltään tulevaisuudessa.

Helenin alueelle sijoittuvan nykyisen ja tulevan toiminnan osalta on huomioitava, että laitteet, rakenteet ja prosessit voivat aiheuttaa erilaisia ympäristöhäiriöitä, kuten melua. Salmisaaren voimalaitos on Seveso III direktiivin mukainen turvallisuusselvityslaitos, jonka konsultointiväylän laajuus on 500 m. Alueen lähiympäristön suunnittelussa on huomioitava toimintojen yhteensovittamismahdollisuudet. Lisäksi on huomioitava, että uusia energiantuotantomuotoja (mm. SMR) koskevaa lainsäädäntöä tarkistetaan, joten riittäviin varoetäisyyksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Helen selvittää parhaillaan edellytyksiä meriveden lämmöntalteenottohankkeelle, jonka sijoituspaikka on Salmisaaren voimalaitosalue. Hanke on keväällä 2022 YVA-selostusvaiheessa. Hankkeeseen liittyy lämpöpumppulaitos, vedenotto- ja purkutunnelit sekä huoltoajotunneli. Helen Sähköverkko Oy selvittää parhaillaan meriveden lämmöntalteenottohankkeen edellyttämää 110 kV voimajohtoyhteyttä Suvilahden ja Salmisaaren välillä. Hankkeiden toteutumisedellytykset tulee huomioida ja varmistaa osayleiskaavoituksen yhteydessä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on nostettu vaikutusten arvioinnin ja selvitysten osalta erityisesti painottuviksi teemoiksi liikenneverkon muutokset. Helen toteaa tähän liittyen, että Salmisaaren voimalaitosalueelle kohdistuu säännöllistä raskasta liikennettä myös tulevaisuudessa. Helenin näkökulmasta huomioitavaa on raskaan liikenteen yhteyksien varmistaminen alueelle ja alueelta erityisesti lähiympäristön vilkas kävely- ja pyöräilyliikenteen turvallisuus huomioiden. Helenin toiminnot edellyttävät raskaan liikenteen toimivia järjestelyitä myös voimalaitosalueen sisällä, ja tämä edellyttää riittäviä tilavaroja.

Helen osallistuu erittäin mielellään osayleiskaavaprosessin eri vaiheisiin alusta alkaen. Helen näkee erittäin tärkeäksi, että maankäytön skenaarioissa huomioidaan alueen säilyminen kokonaisuudessaan energiantuotantoalueena. Helen suhtautuu myönteisesti myös siihen vaihtoehtoon, että voimalaitosalueelle tutkitaan täydennysrakentamista pitkällä aikavälillä. On kuitenkin ymmärrettävä, että se edellyttäisi Helenin päätöstä rakentaa energiantuotanto esimerkiksi maan alle, ja tämä voisi tapahtua vasta erittäin pitkän ajan kuluttua.

Helenin alueen lähiympäristön maankäytön kehityksen edellyttäessä mahdollisia muutoksia Helen Oy:n tai Helen Sähköverkko Oy:n rakennuksiin, rakenteisiin tai verkostoihin tulee muutosten toiminnallisia, aikataulullisia ja taloudellisia edellytyksiä selvittää riittävällä tarkkuudella. Mahdolliset siirrot ovat lähtökohtaisesti mahdollisia siten, että Helen Oy tai Helen Sähköverkko Oy hyväksyy esitetyt muutokset ja kaupunki pystyy osoittamaan uudet sijainnit rakenteille ja ratkaisut toiminnoille sekä vastaa siirtojen kustannuksista.

28.2.2022

Lopuksi

Hiilineutraalin kaupungin suunnittelussa energijärjestelmän muutoksissa on huomattava päästövähennyspotentiaali. Kunnianhimoisten hiilineutraaliustavoitteiden saavuttaminen edellyttää energiantuotannon huomioimista osayleiskaavatasolla mm. osoittamalla toiminnalle riittäviä tilavarauksia ja huomioimalla energiaratkaisut koko suunnittelualueella riittävän aikaisessa vaiheessa. Salmisaaren energiantuotantoalueella on nyt ja tulevaisuudessa merkittävä rooli koko kaupungin hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseksi ja huoltovarmuuden varmistamiseksi.

Helen luovuttaa tarvittaessa ja liiketoiminnallisten mahdollisuuksien mukaan omaan toimintaansa liittyviä lähtötietoja kaupungin selvitys- ja vaikutustenarviointityöhön. Helen pitää erittäin tärkeänä vuorovaikutteista ja mahdollisimman reaaliaikaista yhteistyötä Helsingin kaupungin kanssa maankäytön suunnitteluun liittyvissä asioissa.

Helen Oy

Juha-Pekka Weckström
Toimitusjohtaja

Lisätietoja antaa

Kristina Salomaa, maankäyttöasiantuntija
Helen OyMika Hinkkanen, elinkaaripäällikkö, Verkon strateginen suunnittelu
Helen Sähköverkko Oy